

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**REPERTO||RIVM LIBRORVM TRI||VM IOANNIS BOEMI DE
OM||NIVM GENTIVM RITIBVS,||**

Boehme, Johann

Augustæ Vindellicorum, 1520

VD16 VD16 B 6316

De Vuestualia & iudicio Vuestualis a magno Carolo commisso. Capitulum
Decimumquartum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98144](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98144)

ptuosissimis basilicis, templis, & coenobijs clara, quod Alberstadio est bea-
 tae virgini sacrum, prophanis non patet, tantum initiati subeunt. Inducitur ta-
 men vnus aliquis e populo cinericio die, hominum opinione nequissimus,
 hunc velato capite, pulla veste sacris admouent, quibus rite peractis templo
 eijcitur: eiectus toto ieiuniorum tempore nudis calcibus urbem pererrat, di-
 uorum templa visitabundus. Sacerdotes illi victum suggerunt, mox in do-
 minica coena iterum templo inductus, post olei consecrationem ab vniuer-
 so clero expiatus dimittitur elehemosyna prius accepta, quam pie offert
 templo, hunc Adam vulgo vocant, quia vt protoplastus ille omni vacet cri-
 mine, per eumq; ciuitas creditur expiata. Est ager Saxonicus rerum omnium
 praeterq; vini ferax, Argenti atq; alij aeris fossiones multas habet. Ad Gosla-
 riam & plæriscq; alijs locis salem ex fontium quorundam aquis albissimum
 coquunt, & vectigal ingens percipiunt. Hordeum & triticum serunt, ex qui-
 bus non solum candidissimum panem efficiunt, sed etiam ob vini caritatem
 potum Cereuisiam, quæ adeo sitienter & immodeste ab ipsis bibitur, vt vbi
 in symposijs conuiujsq; pocillatores nec hyalis nec cantharis sat infundere
 possint, repletum multrale apponant, & scutella iniecta hortentur quemq;
 pro libito potare: dictu incredibile est, quantum huius liquoris in se immo-
 destissima gens capiat, quantum mutuo ad bibendum cogant & hortentur,
 non sus, non thaurus tantum ingurgitaret, Non ad ebrietatem atq; vomitum
 potasse sufficit, sed rursus ad sobrietatem, dies noctibus noctes diebus con-
 tinuantes, qui cunctos potando superat, is non solum laudem & gloriam
 deportat, verum etiam pro quo contenderunt ex bene olentibus herbis aut
 rosas seruum aut quid aliud in praemium. Serpit ab illis eheu perditus mos
 fere in totam Germaniam, vt eo modo etiam iam fortissima vina bibantur,
 cum ineffabili malo. Hospiti vel alteri eum locum, in quo bibitur, subeunti,
 potum quotquot habent, assurgunt & porrecto poculo ad combibendum
 officiosissime hortantur. Inimicus arbitratur qui sapius inuitatus nõ preten-
 ta causa compotare recusat: caede nonnunq; & multo sanguine hoc dedecus
 expiatur. Cibatu Saxones duro & inconcinno vtuntur, lardum, aridae hila,
 cepe crudæ, butyrum salsum & nondum adhuc liquatum peculiaris genti ci-
 bus. dominicis diebus in plæriscq; locis coquunt quo per hebdomadam ve-
 scantur. Infantes non vt apud nos pulte que farina & lacte concinnat, nutri-
 untur, verum solidiori cibo qui bene masticatus a nutricibus ad deglutien-
 dum tenello ori immittitur: vnde Saxones tali cibo in tenera ætate assueti,
 & tolerantiores reddunt & validiores. Linguam peculiarem habent. Vesti-
 tum & cætera tum alijs Germanici sanguinis indiscreta.

Templi in
Alberstadio

Mirandus
ritus

Adā singul
annis expiat

Sal saxonici

Cereuisia Sa-
xonibus po-
tus

Saxonū po-
tandi immo-
destia

Comporan-
do decertat
Saxones

Hospites ex-
cipiunt potu

Saxonū cib⁹

Infantū nu-
trimentū.

Lingua Sa-
xonum

De Vuestualia & iudicio Vuestualis a magno Carolo
 commisso. Capitulum Decimumquartum.

Vuestualia Saxoniae limitibus inclusa, Rhenū ab occidente habet, Vi-
 surgum, qui etiā Visera dicitur ab oriente, a septentrione Phryliam &
 Holandiam, meridiem Hassiae montes excipiunt, quos obnobios Pro-

Vuestualie
fines

Obnobij
montes

De oim gentiū ritibus.

Amasis flu-
uius Iomæus appellare videtur, ex quibus Amasis fluius oritur, qui Padeburnā
& monasteriū non ignobiles ciuitates mediam ferme prouinciā intersecat,
& per Phrisiam defluens fertur in mare, Sala quoq; Drusi, qui Augusti priui
Sala fluius. gnus fuit, clade celebris. Hæc regio olim, vt Strabo scribit, a Bructeris inha-
bitata est. Alij a Sycambriis dicunt. Hos populos Carolus Francorum Rex,
qui Magni cognomen tulit bello victos primum ad Christiā fidem com-
pulsit; cæterum quum sæpius rebellarent, repetitoq; idolorum cultu Christi
religionem spernerent; nec iusiurandum quouis modo aduerterent, vt meiu
pœnæ gentis temeritatem Carolus compesceret occultos iudices instituit,
Occulti iudi- ces a Carolo instituti. quibus potestatem dedit, vt q̄ primum deierasse aliquem comperissent, aut
fregisse fidem, aut aliquod aliud scelus perpetrasse, mox illum vbi primum
comprehendi posset pro arbitrio necarent, nulla citatione aut expurgatione
præuia: viros graues ac iustos elegit, qui plectere innocentes haud ab re pos-
sent. Terruit ea res Vuestualos, ac demum in fide continuit, quū sæpe in ne-
moribus & proceres & mediocres viri laqueo suspensi inuenirentur, nulla ac-
cusatione prius audita: quærentibus tamen causam, constabat fidem fregisse
aut magnum aliquod scelus cōmississe. Id iudicium ad nostram vsq; ætatem
perdurat, vocaturq; vetitum. Qui ei præsunt Scabini appellant, quibus tan-
ta præsumptio est, vt etiam per totam Germaniam iurisdictionem suam ex-
tendi velint. Secretos ritus habent & arcana quædam instituta quibus male-
factores iudicant, ea nondum quisq; repertus est qui vel precio vel metu re-
uelauerit. Ipsorum quoq; Scabinorum maior pars occulta est, qui per prouin-
cias discurrentes criminolos notant, & inferentes iudicio accusant probant
q̄ vt eis mos est: damnati libro inscribuntur, & iunioribus Scabinis cōmitti-
tur executio. Rei ignari suę damnationis vbi cunq; reperiuntur supplicio affi-
ciuntur: Degenerauit autem hodie iudicium: nam & viles interdum persone
admittuntur, & ciuilia negotia tractare audent, quibus erat solum de crimi-
nalibus permessa potestas. Regio est admodum frigida, vini & frumenti in-
ops: pane vescuntur nigro: ceruisia potus est. Vinum quod Rheno aduehitur
magno emitur precio, eo tantum opulenti & raro tamen vtuntur: bellicosi
indigenæ atq; ingenioli: vnde inoleuit prouerbiū, Vuestualiam viciosos
ac fallaces homines potius gignere, q̄ stultos. Præfuli Colonienſi parent.

De Franconia, & Francorum multis ritibus. Caput Decimumquintum.

Franciae extremitate
Franconie extremitate
F Franconia siue Francia orientalis Germaniæ pars & fere meditullium,
a Sycambriis quibus Valentiniāni Cæsaris tempore ob Halanos deu-
ctos Francorum nomen contigit appellata. Sueuiam & Baioariā a me-
ridie habet, Rhenus illi occiduus est, ab ortu Boemi accolynt, Hassi & Thu-
ringi Saxonie populi a septentrione, Regio latis ac densissimis syluis, alpe-
risq; montibus clausa, difficulter adiri pot: intus plana est innumeris turris